

1572-35

Zandwinning Winssen

Richtlijnen voor het milieueffectrapport

Vastgesteld door
Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland
20 december 2005

P1572-35

INHOUDSOPGAVE	BLZ.
1 INLEIDING	1
2 HOOFDPUNTEN	3
3 PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	5
3.1 Probleemstelling	5
3.2 Doelen	5
3.3 Motivering locaties	5
3.4 Besluitvorming	5
4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	7
4.1 Voorgenomen activiteit	7
4.1.1 Zandwinning	7
4.1.2 Aanleg en gebruik van de voorhaven	8
4.1.3 Aanleg en gebruik transportzone, afvoeren van zand	8
4.1.4 Transport en storten van baggerspecie	8
4.1.5 Landschappelijke inrichting, inpassing en natuurontwikkeling	10
4.1.6 Beheer en gebruik	11
4.2 Alternatieven	10
4.3 Referentiesituatie	11
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief	12
5 BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN EFFECTEN	13
5.1 Algemeen	13
5.2 Bodem en Water	13
5.3 Hinder	14
5.3.1 Geluid, laag frequent geluid en voelbare trillingen	14
5.3.2 Stofhinder/luchtkwaliteit	14
5.4 Natuur	14
5.4.1 Natuurbeschermingswetgeving en natuurbeschermingsbeleid	14
5.4.2 Gebiedsbescherming	15
5.4.3 Soortenbescherming en autonome ontwikkeling	15
5.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	16
5.6 Veiligheid	16
5.6.1 Waterkering	16
5.6.2 Nautische en verkeersveiligheid	16
5.7 Landbouw	16
6 VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	17
7 LEEMTEN IN INFORMATIE	17
8 MONITORINGSPROGRAMMA	17
9 VORM EN PRESENTATIE	17
10 SAMENVATTING VAN HET MER	18

BIJLAGEN

- 1 Kennisgeving in Staatscourant nr. 93 van 18 mei 2005
- 2 Projectgegevens
- 3a *Lijst van inspraakreacties en adviezen*
- 3b Samenvatting van inspraakreacties
- 3c Verslag hoorzitting
- 4a Gebiedsbescherming
- 4b Soortenbescherming

1 INLEIDING

Op basis van een met de provincie Gelderland gesloten convenant heeft de gemeente Beuningen het voornemen een bestemmingsplan op te stellen dat voorziet in de mogelijkheid tot het winnen van totaal 25 miljoen ton beton- en metselzand. Deze winning is voorzien op een locatie ten zuiden van het dorp Winssen en in de ten noorden van Winssen gelegen Winssensche Uiterwaard. De winning in de Winssensche Uiterwaard zal, volgens voornemen, worden gecombineerd met de realisatie van een tijdelijke haven en de herinrichting van de uiterwaard ten behoeve van natuurontwikkeling en rivierverruiming.

De startnotitie geeft aan dat het voornemen bestaat uit:

- 1 de winning van beton- en metselzand;
- 2 de aanleg en het gebruik van een tijdelijke voorhaven voor binnenscheepvaart in de Winssensche Waarden, ten behoeve van de afvoer van het gewonnen zand;
- 3a de mogelijke aanleg van een waterweg, te weten een verbindingskanaal tussen de zandwinlocatie H1 (Geertjesgolf) en de voorhaven;
- 3b de mogelijke wijziging van de rivierdijk vanwege de aanleg en het gebruik van een sluis ten behoeve van een eventueel verbindingskanaal;
- 4 de berging van meer dan 500.000 m³ grond waarvan een deel valt in vervuilingklasse 3 of 4 (demping van voorhaven met vrijkomende uiterwaardgrond).

Aan de activiteiten 1, 2, 3a en 4 is in ieder geval een m.e.r.-plicht gekoppeld, terwijl voor activiteit 3b de m.e.r.-beoordelingsplicht geldt.

Voor deze verschillende activiteiten dient allereerst een bestemmingsplan te worden opgesteld. Daarnaast zijn vergunningen nodig op grond van de Ontgrondingenwet, de Wet milieubeheer, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken en mogelijk de Wet op de waterkering. Duidelijk is dat om al deze redenen milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht is. Bevoegde instanties zijn respectievelijk de gemeenteraden van de gemeente Beuningen en de gemeente Druten, Gedeputeerde Staten van Gelderland (tevens coördinerend bevoegd gezag) en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Naast een m.e.r.-(beoordelings)plicht voor de genoemde activiteiten, is er tevens ook sprake van een SMB-plicht. Enerzijds omdat er sprake is van een plan, waardoor mogelijk een Vogelrichtlijngebied kan worden aangetast en op grond daarvan er een passende beoordeling moet worden uitgevoerd. Anderzijds omdat er een wettelijk plan wordt vastgesteld, zijnde een bestemmingsplan, dat het kader vormt voor naderhand vast te stellen m.e.r.-plichtige besluiten, zijnde de hiervoor genoemde vergunningen.

In bijlage 2 van de startnotitie wordt dit helder uiteengezet. Voor de uitwerking in het MER is dit met name relevant, voorzover het Vogelrichtlijngebied¹ betreft. De Commissie MER heeft om die reden voorgesteld de ingrepen die gevolgen hebben voor het Vogelrichtlijngebied apart te beschrijven, inclusief de daaraan gekoppelde passende beoordeling. Wij onderschrijven dit voorstel.

De andere activiteiten, ongeacht of deze SMB- of MER-(beoordelings)plichtig zijn hangen zo zeer met elkaar samen, dat het gescheiden houden van het SMB- of m.e.r.-deel geen voordelen oplevert.

¹ Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat op 1 oktober 2005 de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking zal treden en dat vanaf dat moment er gewerkt zal worden met een vergunningstelsel.

De MER-procedure is van start gegaan met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 18 mei 2005, nr. 93².

Op 11 juli 2005 hebben wij van de Commissie MER het advies voor de richtlijnen ontvangen. Voorts hebben wij kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen naar aanleiding van de startnotitie.

Het advies van de Commissie MER is voor deze richtlijnen als basis gehanteerd.

In het navolgende wordt verwezen naar reacties of andere adviezen wanneer deze:

- informatie bevatten die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengen, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

Deze richtlijnen zijn vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Gelderland in de rol van coördinerend bevoegd gezag. Deze richtlijnen hebben de volledige instemming van het overige bevoegd gezag zijnde de gemeenteraden van Beuningen en Druten en Rijkswaterstaat.

In deze richtlijnen wordt aangegeven welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te kunnen wegen.

Het te maken milieueffectrapport is tevens milieurapport in het kader van strategische milieubeoordeling (SMB), maar zal in deze richtlijnen als MER worden aangeduid.

² Zie bijlage 1.

2 HOOFDPUNTEN

De volgende punten zijn essentiële onderdelen van het SMB/MER. Zonder deze informatie zal het MER niet voldoende basis kunnen bieden voor het volwaardig meewegen van het milieu-belang bij de besluitvorming.

1 Vogelrichtlijngebied

Omdat de Winssensche Waarden deel uitmaken van het Vogelrichtlijngebied Waal, en derhalve bescherming geniet op grond van artikel 6, lid 3 en 4, van de Habitatrichtlijn, dient - vanwege mogelijke significante gevolgen veroorzaakt door de verschillende deelactiviteiten die men in de Winssensche Waarden wil laten plaatsvinden vanwege dit voornemen - er een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Deze passende beoordeling zal in het MER worden opgenomen en indien significante gevolgen kunnen optreden vanwege de hiervoor genoemde activiteiten, zal er extra aandacht in het MER besteed dienen te worden aan met name alternatieven die geen significante gevolgen zullen veroorzaken en onder andere aan compenserende maatregelen.

2 Effecten

2.1 Hinder

In het MER dienen de hinderaspecten ten aanzien van geluid en stof en de gevolgen voor de luchtkwaliteit goed in beeld gebracht te worden. Alsmede dient een goede beschrijving gegeven te worden van de kans op verzakkingen en scheurvorming in gebouwen en panden vanwege de verschillende deelactiviteiten.

2.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Omdat de hoofdactiviteit - de zandwinning - er toe kan leiden dat de ondergrond van een groot gebied volledig verstoord zal raken, dienen vooraf de archeologische consequenties zorgvuldig in beeld gebracht te zijn. Maar ook aan de cultuurhistorische gevolgen - zoals bijvoorbeeld voor de Zijdwende ter hoogte van de Hoekgraaf of monumentale panden - dient ruime aandacht geschonken te worden. Er kan sprake zijn van verschillende gevolgen voor het landschap (inclusief horizonvervuiling) en deze gevolgen dienen bij voorkeur gevisualiseerd in het MER te worden weergegeven.

2.3 Hydrologie

Er zijn aanwijzingen dat er sprake is van sterke kwel in het gebied. Door de voorgenomen activiteiten zou deze kwel kunnen toenemen. Derhalve is onderzoek naar de effecten op de hydrologie van groot belang.

2.4 Cumulatie

Naast het feit dat in ieder geval voor het Vogelrichtlijngebied de cumulatie van de verschillende activiteiten in beeld gebracht dient te worden, stellen wij voor om de cumulatie van alle (deel)activiteiten bij elkaar ook in het MER te beschrijven.

3 Alternatievenontwikkeling

De selectie van alternatieven dient er toe om de relevante keuzen die in de besluitvorming nog aan de orde zijn, te onderbouwen. Daarbij gaat het om de keuze van de deelactiviteiten van de zandwinning, zoals van transportwijze tussen de zandwinning H1 en de voorhaven, de ruimtelijke keuzen (waar?) ten aanzien van de inzet van de winningsapparatuur, alsmede de fasering (zowel van de zandwinning, de volgorde van de deelactiviteiten en in tijd).

Er dient in het MER op basis van een drietal aspecten een keuze te worden gemaakt welke alternatieven uiteindelijk volledig uitgewerkt zullen worden in het MER en als reële alternatieven bij de besluitvorming betrokken zullen worden, namelijk:

- gewenste (deel)activiteiten;
- ruimtelijke inpassing;
- fasering.

4 Samenvatting

Het is belangrijk dat de informatie uit het MER voor een ieder toegankelijk is. Een goede samenvatting kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de overdracht van informatie.

3 PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleemstelling

Wat is de probleemstelling die de aanleiding vormde voor alle voorgenomen activiteiten van dit project? In het MER dient dit nader te worden uitgewerkt.

3.2 Doelen

Bij dit project is sprake van één hoofddoel, te weten de zandwinning, alsmede een aantal nevendoelen, waaronder natuurontwikkeling en rivierverruiming.

Het MER moet aangeven:

- om welke (beleids)doelen van welke overheden het gaat, alsmede de verhouding daartussen;
- of de voorgenomen (deel)activiteiten strijdig zijn met doelen van (andere) overheden.

In het MER dient te worden aangegeven wat er gebeurt indien de zandwinning niet zal doorgaan. Gaat de natuurontwikkeling dan nog wel door? Maar ook andersom, wanneer de natuurontwikkeling niet doorgaat, gaat de zandwinning dan wel door?

3.3 Motivering locaties

De locatiekeuze voor de H1-locatie voor de zandwinning dient in het MER onderbouwd te worden. Ook de locatiekeuze voor de voorhaven dient te worden gemotiveerd in het MER.

3.4 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp)-plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het plangebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (bijvoorbeeld het feit dat het plangebied voor een gedeelte natuurontwikkelingsgebied is, of stiltegebied, maar vooral het Vogelrichtlijngebied of gebieden waar de landschapskwaliteit wordt beschermd of archeologisch belangrijke gebieden). De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven.

Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

Voor het voornemen moet een Watertoets³ worden opgesteld. In het MER moet de informatie opgenomen worden die nodig is voor het uitvoeren van de Watertoets⁴, voorzover dat aansluit bij het detailniveau van het MER.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het nieuw vast te stellen bestemmingsplan alsmede voor vergunningen in het kader van de Wet milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten en beleidsplannen worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen en/of gewijzigd om de voorgenomen activiteit te realiseren.

³ Zie Bestuurlijke notitie Watertoets en Handreiking Watertoets, oktober 2001.

⁴ Zie ook inspraakreactie nr. 20 (bijlage 3). De Watertoetsprocedure kan worden geïntegreerd in de planvorming. Ten aanzien van de informatie in het MER kan een onderverdeling worden gemaakt in noodzakelijke informatie voor het MER die in het hoofdrapport moet worden opgenomen en verdere informatie voor de Watertoets die in een bijlage kan worden opgenomen.

Ruimte voor de Rivier

In het MER dient duidelijk een relatie gelegd te worden tussen de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier en de voorgenomen (deel)activiteiten, alsmede met de PKB Ruimte voor de Rivier, daar waar het gaat om concrete maatregelen die in dat kader worden uitgevoerd in dit plangebied.

4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voorzover deze gevolgen hebben voor het milieu.

Het kan zinvol zijn om deze beschrijving te baseren op deelactiviteiten:

- 1 het winnen van circa 25 miljoen ton beton- en metselzand verdeeld over de verschillende locaties (volgorde van de winning; fasering van de winning op de H1-locatie);
- 2 de aanleg en het tijdelijke gebruik van de voorhaven (welke (inrichtings)alternatieven zijn hierbij in beeld?);
- 3 de aanleg en het gebruik van een transportzone tussen de winlocatie H1 en de voorhaven (welke transportvormen zijn in beeld en waarvoor wordt gekozen?) alsmede de wijziging van de rivierdijk vanwege de mogelijke aanleg en het gebruik van een sluis;
- 4 de opslag van meer dan 500.000 m³ vervuilde grond (klasse 3 en 4) in de voorhaven.

Naast deze m.e.r.-(beoordelings)plichtige deelactiviteiten, dienen ook de volgende aspecten betrokken te worden in het MER:

- 5 de ingrepen ten behoeve van natuurontwikkeling zowel in de uiterwaarden (het graven van de nevengeul), als op de zandwinlocatie H1, alsmede de landschappelijke inpassing van de verschillende activiteiten, zowel tijdelijk als permanent;
- 6 beheer en gebruik.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Bij elke (deel)activiteit en elk alternatief moet worden aangegeven welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen (bijvoorbeeld met als doel het beperken van verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater tijdens de exploitatiefase). Als er sprake is van mogelijk significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied dan dienen eerst alle aspecten van artikel 6, lid 3 en 4, van de Habitatrichtlijn doorlopen te worden⁵. Tevens zijn er op grond van de Habitatrichtlijn eisen aan de compensatie gesteld⁶.

4.1.1 Zandwinning

Het te winnen zand in de Winssensche Waarden, alsmede op de H1-locatie is afgedekt met een kleilaag. In het MER dient beschreven te worden:

- een inventarisatie van de huidige kwaliteit van de bodem;
- hoe om wordt gegaan met reeds aanwezige vervuilde bodem (verwijdering, tijdelijke opslag, zo ja, waar);
- bestemming van de te verwijderen bovengrond (bestemming en tijdelijke opslag);
- tijdsduur van de winning;
- fasering (ook in relatie met broedseizoen, paaitijden etc.);

⁵ Zie tevens bijlage 4.

⁶ Eisen aan compensatie, zoals die waarschijnlijk ook zullen gelden wanneer de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking is getreden op 1 oktober 2005:

- 1 geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit (kwantitatieve en kwalitatieve eisen);
- 2 compensatie dient nabij het getroffen gebied plaats te vinden, onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat (nabijheidsbeginsel);
- 3 de algehele samenhang van Natura 2000 dient gewaarborgd te worden (instandhoudingsdoelstelling): daarom kan er nooit alleen financieel worden gecompenseerd.
Daaraan kan worden toegevoegd:
- 4 haalbaarheid en tijdstip van de compensatie (zowel feitelijk, financieel als bestuurlijk: compensatie tijdig regelen).
Maar let wel, compensatie is pas aan de orde wanneer alle andere aspecten eerst behandeld en gewogen zijn (zoals bijvoorbeeld mitigerende maatregelen, alternatieven, dwingende redenen van groot openbaar belang).

- wijze van ontgraving van de bovengrond en wijze van de zandwinning;
- classificatie (scheiding in verschillende fracties, inclusief grint);
- hoe om wordt gegaan met niet vermarktbaar lagen.

In het MER moet ten aanzien van de eindafwerking beschreven worden:

- de eindafwerking (hoe het gebied wordt opgeleverd voor vervolggebruik);
- fasering en tijdsduur.

4.1.2 Aanleg en gebruik van de voorhaven

In het MER dient beschreven te worden:

- de omvang en diepte van de voorhaven;
- de landschappelijke inpassing;
- inrichtingsvarianten om hinder zo veel mogelijk te verminderen;
- indien er sprake is van een tijdelijke haven, hoe de eindafwerking zal worden uitgevoerd.

4.1.3 Aanleg en gebruik transportzone, afvoeren van zand

In het MER dient beschreven te worden:

- de verschillende transportvormen;
- wijze van aanleg en gebruik sluis;
- wijze van afvoer van het gewonnen zand;
- bestemmingen van de verschillende fracties;
- locatie en vorm invaart te laden schepen en laadfaciliteiten;
- transportwijze tussen H1-locatie en voorhaven.

4.1.4 Transport en storten van baggerspecie

Het voornemen is de voorhaven na zandwinning op te vullen met grond die vrijkomt bij de herinrichting van de Winssensche Waarden. Aangezien deze grond deels is verontreinigd dient het opvullen van de voorhaven te worden beschouwd als een baggerstort met alle bijbehorende voorzorgsmaatregelen.

In de startnotitie is er van uit gegaan dat de hoeveelheid te bergen klasse 3 en 4 grond de 500.000 m³ zou overstijgen. In dat geval is een MER-plicht aan de orde en dient de MER, voor wat betreft het opvullen van de voorhaven, aan het onderstaande te voldoen.

Wanneer de hoeveelheid klasse 3 en 4 grond beneden de 500.000 m³ blijft, vervalt de MER-plicht. Om in dit geval toch, mede in het licht van de te volgen vergunningsprocedure, een beeld te krijgen van de voorgenomen activiteit, is de opname van een globale beschrijving in het MER gewenst. De beschrijving kan in dit geval worden beperkt tot de vetgedrukte onderdelen in deze paragraaf. De nadere detaillering zal in dit geval in het vergunningstraject zijn beslag krijgen.

In het MER dient beschreven te worden:

- **wijze van vaststelling van de herkomst van de te storten grond;**
- **situering van de stortlocatie;**
- **samenstelling van te storten materiaal en variatie hierin;**
- **de aannamen over de zandfractie dienen te worden onderbouwd;**
- **milieubescherpende maatregelen in exploitatie (mede in relatie tot de diepte van de ontgraving in verband met uitsleep) en beheerfase;**
- **tijdsduur en fasering (inhoeverre deze is afgestemd met de zandwinningfasering);**
- **toe te passen materieel/stortmethode (steekvast of hydraulisch);**
- **intensiteit weg- en/of scheepvaartverkeer;**
- **noodzakelijke aanvullende voorzieningen zoals loswal etc.;**
- **materiaaleigenschappen (poriëngetal, doorlatendheid en spanningsrelatie);**
- **beschrijving van aard verontreinigende stoffen, concentratie, mobiliteitsgedrag en consolidatiegedrag (onder meer consolidatiecoëfficiënten, volume factor) van de stoffen.**

In het MER dienen duidelijke kaarten te worden opgenomen van het depot en de omgeving, de plaats van overslag en de te realiseren voorzieningen (loswallen etc.). Een doorsnedetekening van het depot (inclusief maten) met aanduiding van de diverse bodemlagen (tot aan de geohydrologische basis) en hun relevante geohydrologische eigenschappen.

Specifiek voor wat betreft de exploitatie van baggerstort

Beschrijf of geef aan:

- de wijze van aanvoer van de baggerspecie;
- wijze van controle van de aangevoerde partijen; het acceptatiebeleid, procedure en registratie; criteria waarop en motivering waarom baggerspecie al dan niet wordt geaccepteerd. Indien er grenzen aan de aard van de te storten baggerspecie worden gesteld, moet worden aangegeven hoe deze worden bepaald;
- frequentie en wijze van storten bij verschillende rivierafvoeren (laag, normaal, hoog); de wenselijkheid van storten bij hoge rivierafvoeren;
- de frequentie van stortactiviteiten in verband met verstoring van bijvoorbeeld avifauna;
- de consolidatie in de tijd bij enkele vulscenario's (snel of langzaam opvullen van de stort). Inzicht in de consolidatiekarakteristiek is van groot belang voor de toekomstige gebruikfunctie(s). De consolidatie is ook van belang voor de bepaling van het resterende stortvolume en voor de emissies (van het perswater) naar grond- en oppervlaktewater. Uitgaande van een gegeven specieaanbod en vulscenario zijn de consolidatie, de gasvorming en de kruip die in de vulfase optreedt bepalend voor het depotvolume. De voor- en nadelen van het storten van zandige specie uit de Rijn en eventueel de Waal (voor doorlatendheid, consolidatiesnelheid, tijdstip van afwerking) en in verband met hergebruik van dat zand.

Maatregelen om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater te beheersen:

- effectief beheer, controle en onderhoud van isolerende voorzieningen. Geef aan wat de kans is op het falen van de voorzieningen en welke maatregelen dan kunnen worden getroffen (storingsanalyse/risicoanalyse);
- hoeveelheden en samenstelling van transport- en retourwater; recirculatiemogelijkheden; plaats van lozing van retourwater;
- aangegeven moet worden welke criteria worden gehanteerd bij de beslissing om het geloosde water te zuiveren, indien relevant;
- wijze van zuivering met vermelding van hun effectiviteit (bijzondere aandacht voor de parameters: onopgeloste bestanddelen/zwevend stof en ammonium);
- beheer van de waterstand in het depot ten opzichte van het rivierpeil.

Uitgangspunten voor het monitoringsprogramma (respons tijden en grenswaarden die sturend zijn voor de inrichting van een grondwatermonitoringsnetwerk).

Afwerking, beheer en nazorg van baggerstort

In verband met het voornemen een dynamisch, levend riviersysteem te bevorderen, verdient de afwerking en de nazorg van de baggerspeciebergings bijzondere aandacht.

Beschrijf de wijze waarop het depot (al dan niet gefaseerd) zal worden afgewerkt en beheerd en hoe de monitoring (globaal aangeven type, aantallen frequentie van de metingen) plaatsvindt.

Voorts beschrijf of geef aan:

- de gevolgen van overstroming van het depot gedurende hoogwaterperioden (uitspoeling, opwerveling, extra uitreding poriënwater etc.);
- de gevolgen van stroming door het depot in geval van aangetakte nevengeul;
- hoe, met name in geval van volledige opvulling van een put, de gewenste eindhoogte wordt gerealiseerd en hoe rekening wordt gehouden met het optreden van consolidatie.

Geef aan hoeveel tijd verloopt tussen het beëindigen van de startactiviteiten en het bereiken van de gewenste eindhoogte;

- of eventueel consolidatiebevorderende maatregelen worden getroffen;
- op welke wijze de start aan de bovenzijde wordt afgewerkt (dikte, kwaliteit en aard van het afwerkingsmateriaal) en hoe wordt voorkomen dat erosie van verontreinigd materiaal optreedt, bijvoorbeeld door de vorming van geulen;
- een aandachtspunt is dat door een voortschrijdende zakking van het maaiveld na de exploitatieperiode de aangelegde inrichting zonder periodieke aanvulling weer teniet kan worden gedaan. Beschrijf de activiteiten die getroffen kunnen worden indien de *gewenste eindhoogte niet wordt gehaald of beduidend wordt onderschreden*;
- in geval van tijdelijke overhoogte, de invloed die dit heeft op de vegetatieontwikkeling;
- morfologische dynamiek van de nevengeul in de eindsituatie (ontstaan van zanddremfels en dichtslibbing);
- maak een schatting van het eventueel benodigde onderhoudswerk in de eindsituatie, ook in verband met de langdurige consolidatie van het baggerspeciedepot);
- de kans op het falen van de voorzieningen en welke maatregelen dan kunnen worden getroffen (storingsanalyse/risicoanalyse);
- ten aanzien van de grondwatermonitoring dient te worden aangegeven hoeveel tijd er zal verstrijken tussen het verlaten van het depot en het waarnemen van verontreinigingen in meetpunten. Ook het volume (in de tijd) van het beïnvloede gebied dient te worden vermeld.

Het landelijk beleid is deels gericht op het bewerken en hergebruik van baggerspecie. In het MER moet beschreven worden:

- **of er sprake van bewerking en hergebruik zal zijn;**
- **toe te passen methodes en plaats;**
- **noodzaak tot en eventuele inrichting van een tijdelijk depot.**

Indien wordt afgezien van bewerken en hergebruik dient dit terdege te worden beargumenteerd. Het beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie (1993) geeft een stapsgewijze aanpak voor de toetsing van de milieuhygiënische aanvaardbaarheid van de berging. Geef in het MER aan of de baggerspecieberging aan de normen kan voldoen en of hiervoor voorzieningen nodig zijn. Bij de stapsgewijze toetsing van de emissie uit het depot worden achtereenvolgens de kwaliteit van het poriewater, de flux van verontreinigingen en de omvang van het beïnvloede gebied na 10.000 jaar getoetst*.

4.1.5 Landschappelijke inrichting, inpassing en natuurontwikkeling

Beschrijf in voldoende detail hoe het gebied landschappelijk kan worden ingericht en ingepast in de omgeving. Bij de mogelijke aanleg van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) dient in het MER beschreven te worden:

- locatie, omvang en ligging ten opzichte van en verbinding met omliggende natuurgebieden;
- te realiseren natuurdoeltype(n);
- randvoorwaarden voor de natuurdoeltype(n) zoals benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001);
- beoogde functie van het nieuwe natuurgebied voor het voortbestaan van beschermde soorten in aangrenzende natuurgebieden;
- afstemming op bestaande natuurwaarden, alsmede op aanwezige landschappelijke, archeologische en cultuurhistorische waarden;
- het risico op botulisme en blauwalg in relatie tot de vormgeving van de geul.

4.1.6 Beheer en gebruik

In het MER dient aangegeven te worden welk beheer men voor het gebied van plan is te gaan voeren en welke gebruiksmogelijkheden er zijn, zowel voor de heringerichte H1-locatie (na de zandwinning) als voor de Winssensche Uiterwaarden.

4.2 Alternatieven

In de Startnotitie worden zeven alternatieven genoemd. Er dient in het MER op basis van een drietal aspecten een keuze te worden gemaakt welke alternatieven uiteindelijk volledig uitgewerkt zullen worden in het MER en als reële alternatieven bij de besluitvorming betrokken zullen worden.

De selectie van alternatieven dient er toe om relevante keuzen die in de besluitvorming nog aan de orde zijn, te onderbouwen. Voor de duidelijkheid zou het goed zijn om een voorkeursalternatief in het MER te beschrijven.

Gewenste (deel)activiteiten

Er bestaat een logistieke samenhang tussen de verschillende deelactiviteiten. Er dient met name een keuze gemaakt te worden over de transportwijze van de zandwinlocatie H1 naar de voorhaven. De te kiezen transportwijze is vooral afhankelijk van de milieugevolgen voor het Vogelrichtlijngebied, alsmede de (bovenmatige) hinder (geluid en stof met name) die een bepaalde transportwijze kan veroorzaken. Maar ook de keuze voor de omvang en de inrichting van de voorhaven, alsmede welke deelactiviteiten op de voorhavenlocatie gerealiseerd kunnen worden, is sterk afhankelijk van een passende beoordeling vanwege het Vogelrichtlijngebied. De aanwezigheid van het Vogelrichtlijngebied en de eisen die daarmee verbonden zijn, kunnen ertoe leiden dat een aantal alternatieven op grond daarvan gemotiveerd zullen afvallen.

Ruimtelijke inpassing

Daarnaast kan gekozen worden voor de meest geschikte locatie binnen het plangebied voor het realiseren van hinderlijke activiteiten c.q. het plaatsen van installaties die hinder kunnen veroorzaken.

In het MER dient onderzocht te worden in hoeverre, uitgaande van een gelijkblijvende hoeveelheid te winnen zand in het H1-gebied en de Winssensche Waard, het gebied ten oosten van de Betenlaan gespaard kan worden, respectievelijk bij welke variant de condities voor de eindinrichting het gunstigste zijn.

Fasering

Voor de hoofdactiviteit, zijnde de zandwinning, kan fasering van (groot) belang zijn. In het MER dient een fasering van oost naar west te worden uitgewerkt, alsmede een fasering van west naar oost. Daardoor kan bekeken worden of een dergelijke fasering kan bijdragen aan het verminderen van bepaalde problemen, zoals de milieuhinder, gevolgen voor de ecologie (inclusief water en bodem), landschappelijke waarden alsmede cultuurhistorie en archeologie.

Ook dient de volgorde van de activiteiten bepaald te worden en kan aangegeven worden of dat leidt tot andere milieugevolgen. Daarnaast kan ook aandacht besteed worden aan de fasering van de eindafwerking (direct laten plaatsvinden of pas helemaal aan het slot). Tot slot dient de fasering in de tijd op basis van een algemene analyse in het MER beschreven te worden en welke milieugevolgen dat met zich mee zal brengen.

4.3 Referentiesituatie

Als het mogelijk is om de doelen te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteit - of een vergelijkbare activiteit - wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief.

Er is echter geen reëel nulalternatief binnen de gestelde doelen van het bevoegd gezag. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen.

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Naast het beperken van de negatieve effecten, biedt de voorgenomen activiteit mogelijkheden om milieuwinst te boeken. Vooral de mogelijkheden van natuurontwikkeling zullen in het MER aan de orde dienen te komen. Daarnaast zijn de landschappelijke inrichting van het gebied, de omgang met bestaande waarden (natuur, geomorfologie, archeologie en cultuurhistorie) en de beschermende maatregelen bij de te bergen baggerspecie elementen voor het MMA. Het belangrijkste onderscheid wat betreft natuurwaarden ligt in de fasering van de verschillende activiteiten.

Hierna volgt een aantal aspecten:

- optimaliseren van de kansen voor natuurontwikkeling;
- *beperking van ecologische, archeologische en cultuur-historische risico's;*
- beperking van hinder en verslechtering (geluid, trillingen, verkeer, luchtkwaliteit, grondwaterkwaliteit);
- beperking van risico's (scheepvaartveiligheid, wegverkeersveiligheid);
- optimalisering van de tijdsduur (welke tijdsduur levert over het geheel de minste hinder op?).

5 BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN EFFECTEN

5.1 Algemeen

De toekomstige milieutoestand zonder dat het voornemen wordt uitgevoerd, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Daarbij moet de autonome ontwikkeling worden meegenomen. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan worden gedacht aan voorgenomen natuurontwikkeling in het betrokken gebied, alsmede eventuele voornemens met betrekking tot Ruimte voor de Rivier, uitgaande van formele besluiten.

Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en de omgeving daarvan voorzover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Voor de verschillende stappen zullen de effecten moeten worden weergegeven (zie § 4.1.1 tot en met 4.1.4). Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen.

De voorgenomen activiteit bestaat uit een groot aantal deelactiviteiten. Daarom dient in het MER ook de cumulatie van alle deelactiviteiten beschreven te worden. Sowieso dient cumulatie in het kader van het Vogelrichtlijngebied voor de passende beoordeling in beeld gebracht te worden, maar dit betreft slechts enkele van de deelactiviteiten.

5.2 Bodem en water

In de startnotitie worden de aspecten verspreiding naar het grondwater en verspreiding naar het oppervlaktewater genoemd. Dit dient onderdeel uit te maken van een goede eco-hydrologische systeemanalyse van het gebied die de relatie tussen abiotiek en biotiek legt. Daarbij moet het plangebied in een groter functionerend geheel worden geplaatst aan de hand van een regionale hydrologische systeemanalyse.

De volgende aandachtspunten kunnen daarbij behulpzaam zijn.

Effecten op de waterhuishouding

- geef een analyse van de geohydrologische opbouw en het regionale hydrologisch systeem, inclusief de weerstand van bodemlagen tegen doorstroming (C-waarde), die medebepalend is voor kwel/infiltratie in het plangebied en in de omliggende polders;
- beschrijf in hoeverre het weggraven van bestaande bodem-, klei- en zandlagen de hydraulische weerstand tegen doorstroming verlaagt, geef daarbij aan wat de consequenties zijn voor de kweldruk, het bemalingsregime van omliggende polders en de stabiliteit van bodemlagen (in het bijzonder in watergangen en in het eerste watervoerend pakket);
- wat zijn de hydrologische effecten op de lokale en regionale waterhuishouding (veranderingen in grondwaterstanden, kwel, peilen oppervlaktewater, waterbergingscapaciteit, mogelijkheden voor regionale waterberging).

Waterkwaliteit in relatie met verontreinigde grond

- ga in op de mogelijke verspreiding van verontreiniging in het grondwater en het oppervlaktewater vanuit de baggerstort tijdens de exploitatie- en de beheersfase, vermeld daarbij ook de eventuele risico's voor veedrenking in aangrenzend weidegebied;
- verspreiding van verontreinigd slib vanuit de stortlocatie naar de rivier, waarbij rekening moet worden gehouden met plaats en afmeting van de invaart voor schepen en met de vulgraad van het depot (mogelijk grotere kans op verspreiding naarmate het depot verder is opgevuld).

Ecohydrologische en bodemmechanische effecten

- beschrijf de ecohydrologische potenties aan de hand van gidssoorten, die een indicatie geven van de relatie tussen abiotische en biotische omstandigheden en als randvoorwaarde zijn benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen voor het uiteindelijke natuurdoeltype;
- geef de eventuele consequenties aan voor de stabiliteit van het dijklichaam als gevolg van de ontzanding van de Winssensche Waarden;
- de risico's van verzakkingen van en scheurvorming in woningen en gebouwen, als gevolg van de zandwinning, dienen in het MER in beeld te worden gebracht.

Daarnaast is deze informatie relevant om te toetsen aan beleid ten aanzien van water en bodem.

5.3 Hinder

5.3.1 Geluid, laag frequent geluid en voelbare trillingen

- geef per alternatief de geluidemissie aan bij de geluidgevoelige bestemmingen als gevolg van de geluidemissie binnen de inrichting;
- reken daarbij met een equivalente geluidbelasting vanaf 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nacht.
- geef inzicht in de duur van deze geluidbelastingen;
- bepaal naast equivalente geluidniveaus ook maximale (piek) geluidniveaus op gevels van woningen.

Met name zeefinstallaties kunnen aanzienlijke bronnen van laagfrequent geluid vormen, die naast geluidshinder ook hinder vanwege vervolgeffecten geven (geluid en zichtbare trillingen van licht en in trilling gebrachte objecten). Geef aan of door het toepassen van specifieke zeven (bijvoorbeeld meerdere kleine zeven in plaats van één grote) deze specifieke vorm van hinder kan worden voorkomen. Geef ook aan in hoeverre grintwinning tot een ander (hinder)beeld zou kunnen leiden.

5.3.2 Stofhinder en luchtkwaliteit

Rondom de win-, bergings-, verwerkingslocaties en transportroutes moet worden aangegeven welke toename van overlast door stof te verwachten is bij de woonbebouwing en individuele woningen. Deze overlast moet worden gerelateerd aan de stofconcentratietoetswaarde die in het kader van het MER Grensmaas is ontwikkeld. De hoogte van deze toetswaarde moet worden onderbouwd.

Voorzover relevant, dienen deze aspecten in het MER geïnventariseerd en zo nodig nader uitgewerkt te worden. Indien het een relevant aspect is, dient de beschrijving van de mogelijke gevolgen zo veel mogelijk kwantitatief plaats te vinden.

De luchtkwaliteit dient vooral beoordeeld te worden op basis van de verwachte toename van uitstoot van uitlaatgassen en fijn stof door extra scheepvaart ten gevolge van de voorgenomen activiteit.

5.4 Natuur

5.4.1 Natuurbeschermingswetgeving en natuurbeschermingsbeleid

Het beschrijven van de natuurbeschermingswetgeving en -beleid heeft tot doel om:

- a te beoordelen of het voornemen niet strijdig is met de geldende wet- en regelgeving en het vigerende natuurbeleid;
- b te beoordelen of wettelijke voorschriften van kracht zijn;
- c inzicht te geven in de mogelijkheden en beperkingen voor het ontwikkelen van alternatieven.

5.4.2 Gebiedsbescherming

In het MER moet het volgende worden beschreven:

- de precieze ligging (begrenzing) van het Vogelrichtlijngebied, alsmede op grond van welke natuurlijke habitats, soorten en aantal per soort dit gebied is gekwalificeerd;
- mogelijke andere beschermingsaspecten op grond van de (provinciale) EHS of ander natuurbeschermingsbeleid (lokale aanduidingen);
- een vergelijking tussen enerzijds de natuurontwikkelingsmogelijkheden (welke kansen zijn er?), alsmede alle mogelijke negatieve gevolgen voor het huidige Vogelrichtlijngebied (saldobenadering).

Vanwege de SMB-plicht dienen de gecumuleerde gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied Waal separaat beschreven te worden. De uit te voeren passende beoordeling moet apart herkenbaar zijn in het MER, alsmede de eventuele uit artikel 6, lid 4, Habitatrichtlijn voortvloeiende vervolgvereisten.

5.4.3 Soortenbescherming en autonome ontwikkeling

In het MER moet worden nagegaan welke soorten, die beschermd zijn op grond van Flora- en faunawet⁷, voorkomen in het studiegebied en hoe die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. Voor deze soorten moet worden aangegeven welke doelsoort⁸ zijn.

Voor de doelsoorten moet het volgende worden beschreven:

Kenmerken van de doelsoort

- het voorkomen van het aantal individuen/paren;
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen voor een populatie te kunnen bepalen. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijstcategorieën;
- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving). Deze informatie is nodig om de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen.

Kenmerken van de populatie van de doelsoorten waarvoor wetenschappelijke gegevens bekend zijn:

- grootte, verspreiding en dichtheid van de populatie in het studiegebied;
- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland. Deze informatie is nodig om te kunnen bepalen hoe ernstig het mogelijke verlies van een (deel) populatie is voor het voortbestaan van de soort (in Nederland).

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan gebruik worden gemaakt van de verandering van de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend).

⁷ Aangezien er in het gebied soorten voorkomen die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet dient een passende beoordeling plaats te vinden:

1 Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Flora- en faunawet komen in en nabij het plangebied voor?

2 Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet betreffende planten en/of dieren?

3 Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?

4 Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet vereist?

5 Ontheffing kan worden verleend, indien:

a) er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief); en

b) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten; en

c) geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

⁸ In het Handboek Natuurdoeltypen, LNV 2001 staan alle doelsoorten en natuurdoeltypen.

Voor elke doelsoort die binnen het plangebied voorkomt moet worden aangegeven:

- verandering in aantal;
- in geval van het Vogelrichtlijngebied, of men onder het aantal individuen per soort komt op basis waarvan het Vogelrichtlijngebied tot stand is gekomen;
- de kans op het verdwijnen of uitsterven van een populatie in het studiegebied voorzover wetenschappelijk bekend. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld.

5.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Afhankelijke van de te kiezen inrichtingsalternatieven kan er sprake zijn van verschillende effecten op het landschap en het landschapsbeeld, waarbij extra aandacht wordt gevraagd voor mogelijke vormen van horizonvervuiling. De landschappelijke gevolgen van de verschillende alternatieven dienen - daar waar relevant - in het MER gevisualiseerd te worden weergegeven.

Ga naast hetgeen in de startnotitie wordt genoemd in op de suggesties zoals aangereikt door het ROB⁹. Ga na wat de verschillende activiteiten voor effecten kunnen hebben op zowel het archeologische als het cultuurhistorische erfgoed. Geef de archeologische status van de deelgebieden aan.

5.6 Veiligheid

5.6.1 Waterkering

In het MER dient aandacht geschonken te worden aan de mogelijke beïnvloeding van de stabiliteit van de primaire waterkering door uit te voeren ontgrondingswerkzaamheden.

5.6.2 Nautische en verkeersveiligheid

Voor de scheepvaart dient de intensiteit van het in- en uitgaande verkeer in de voorhaven te worden aangegeven. De interactie met de overige scheepvaart op de Waal dient in beeld te worden gebracht.

Afhankelijk van de te kiezen transportwijze tussen de winlocatie en voorhaven, dient in het MER besproken te worden welke invloed die transportwijze kan hebben op de verkeersveiligheid op de Van Heemstraweg.

De realisatie van een nevengeul zou effect kunnen hebben op het stromingspatroon in de vaargeul. Een groot effect kan hinder opleveren voor de scheepvaart. Geef aan welke effecten de nevengeul op de stroombanen in de vaargeul heeft.

5.7 Landbouw

Omschrijf de gevolgen die de voorgenomen activiteit en de alternatieven hebben op de landbouwstructuur van het studiegebied. Er wordt een substantieel areaal aan de landbouw onttrokken. De gevolgen voor de direct betrokken bedrijven, inmiddels grotendeels uitgekocht, spreekt voor zich (beëindiging). De onttrekking van een substantieel areaal aan landbouwgrond zal echter naar verwachting ook gevolgen hebben voor de blijvende bedrijven in de directe omgeving. Het gaat hier met name om ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden, ontsluiting, mestafzet, juridische inperking van bedrijfsontwikkeling door realisatie van natuur in de nabijheid, toename van overlast door wilde flora en fauna etc.

⁹ Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, zie bijlage 3, inspraakreactie nr. 19.

6 VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De alternatieven dienen zich toe te spitsen op de voor de besluitvorming relevante verschillen. De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

In de startnotitie worden ook de investeringskosten en exploitatiekosten opgevoerd als belangrijk aspect bij de beoordeling van de alternatieven. Naar verwachting zullen de diverse alternatieven op deze aspecten sterk uiteen kunnen lopen. Alhoewel kosten geen gebruikelijk onderdeel in een MER zijn, is het in dit licht wenselijk een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7 LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie. Beschreven moet worden:

- ? welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- ? in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- ? hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- ? de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8 MONITORINGSPROGRAMMA

Het onderscheiden bevoegd gezag zijnde de provincie Gelderland, de gemeente Beuningen, de gemeente Druten en Rijkswaterstaat zullen bij de besluiten aangeven op welke wijze en op welke termijn een monitoringsonderzoek (geregelde monitoring) verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de gemeente Beuningen reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft gekoppeld aan de bestemmingsplanvaststelling, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9 VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie verdient het aanbeveling om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen;
- te komen met visualisaties van de gevolgen voor het landschap.

10 SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het MMA;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij de richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Zandwinning Winssen

(bijlagen 1 t/m 4)

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 93, d.d. 18 mei 2005

KENNISGEVING

Inspraak op Startnotitie MER voor het project zandwinning H1 en herinrichting van de Winssense uiterwaard

Gedeputeerde Staten van Gelderland stellen een ieder in de gelegenheid om bedenkingen en reacties op bovengenoemde startnotitie in te brengen.

Op 3 mei 2005 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen een startnotitie bij Gedeputeerde Staten van Gelderland ingediend ten behoeve van een Milieueffectrapportage (MER) voor de realisatie van de landelijke zandwinning H1 bij Winssen en de herinrichting van de Winssense waard. Op gelijke datum is deze notitie ook ingediend bij de andere bevoegde gezagsinstaties zijnde: de gemeenteraad van Druten, de gemeenteraad van Beuningen en Rijkswaterstaat, Directie Oost.

De MER heeft betrekking op het landelijke gebied ten zuiden van het dorp Winssen tot aan de Maas en Waalweg (N322) aan de oostzijde begrensd door de Begijnenstraat en aan de westzijde begrensd door de Hoekgraaf. Voor wat betreft de uiterwaard ligt de oostgrens bij de A50 en de westgrens bij de werf in Druten. Het gebied ligt grotendeels in de gemeente Beuningen. De westelijke punt van de betrokken uiterwaard valt binnen de gemeentegrenzen van Druten.

Voorgenomen activiteit

De gemeente Beuningen heeft aangegeven een Milieueffectrapportage te willen uitvoeren ten behoeve van een herziening van het bestemmingsplan waarmee planologische ruimte wordt geboden voor de winning van 25 miljoen m³ industriezand, de aanleg van een voorthaven in de Winssense uiterwaard ten dienste van de zandwinning en de mogelijkheid voor transport tussen de binnendijkse zandwinlocatie en de buitendijkse voorthaven. Voor de Winssense waard wordt planologische ruimte geboden voor herinrichting ten behoeve van rivierbeheer en natuurontwikkeling met als nevenactiviteit zandwinning. De voorthaven zal uiteindelijk worden gedempt met, bij de herinrichting vrijkomende grond uit de Winssense uiterwaard.

MER-plicht

In het MER worden de te verwachten milieueffecten beschreven van de voorgenomen activiteit. Het MER biedt hiermee inzicht in het afwegingskader waarbinnen de bevoegde gezagen de noodzakelijke vergunningen voor het project dienen te beoordelen.

Voor herziening van een bestemmingsplan van deze aard is, volgens het besluit Milieueffectrapportage van de Wet Milieubeheer, het opstellen van een milieueffectrapportage verplicht. Voor de uiteindelijke realisatie zijn diverse vergunningen vereist, zoals onder meer een ontgrondingsvergunning. Het dempen van de voorthaven, waarvoor vergunningen in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewater en de Wet milieubeheer zijn vereist, is eveneens MER-plichtig. De startnotitie gaat er van uit dat niet alleen de bestemmingsplanherziening maar ook de algehele realisatie van het project op zijn effecten op het milieu zal worden beoordeeld.

Procedure

Na de inspraakperiode worden de reacties ter beschikking gesteld aan de onafhankelijke Commissie MER. Deze adviseert de bevoegde gezagen over de te hanteren

richtlijnen voor de MER. De bevoegde gezagen stellen vervolgens de richtlijnen voor de MER vast (naar verwachting medio september/oktober). In de richtlijnen wordt aangegeven welke milieuspecten in het MER specifiek onderzocht moeten worden.

Wanneer de bevoegde gezagen het eindrapport "aanvaardbaar" achten wordt het MER voor inspraak ter inzage gelegd. Het rapport wordt uiteindelijk met de inspraakreacties voor advies voorgelegd aan de commissie MER. Na instemming door de cie-MER kunnen de bestemmingsplan- en vergunningsprocedures worden gestart.

- Voor de herziening van het bestemmingsplan is de gemeenteraad (Beuningen en Druten) het bevoegde gezag.
- Voor de Wet verontreiniging oppervlaktewater is de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat bevoegd gezag.
- Voor de toepassing van de Wet Milieubeheer geldt in dit kader Gedeputeerde Staten van Gelderland bevoegd als gezag.

Gedeputeerde Staten van Gelderland zullen voor deze MER optreden als coördinerend bevoegd gezag.

Inspraak

Bedenkingen en reacties op de startnotitie kunnen zowel schriftelijk als mondeling worden ingediend. Schriftelijke reacties kunnen van 19 mei tot en met 15 juni 2005 worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem. Degene die een reactie indient kan verzoeken zijn of haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken. Mondelinge reacties kunnen worden ingebracht op de hiertoe georganiseerde hoorzitting op 23 mei 2005 om 20.00 uur, in het gemeenschapshuis De Paulus te Winssen.

Inzage

In de periode van 19 mei tot en met 15 juni 2005 ligt de startnotitie op de volgende adressen ter inzage:

- Gemeentehuis Beuningen, tijdens de daar gebruikelijke openingsuren
- Gemeentehuis Druten, tijdens de daar gebruikelijke openingsuren
- Zorgcentrum Overmars, Leegstraat 4a te Winssen, bij de receptie, van maandag tot en met vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur
- De provincie Gelderland, in de bibliotheek in het Huis der Provincie, Markt 11 te Arnhem, op werkdagen van 8.30 uur tot 16.30 uur
- Rijkswaterstaat, Directie Oost Nederland, Gildemeesterplein 1 te Arnhem, op werkdagen van 9.00 uur tot 16.00 uur

De gehele Startnotitie is bovendien in te zien op de website www.beuningen.nl

Nadere informatie

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer M. Bons van de afdeling Landelijk Gebied van de provincie Gelderland, telefoon (024)3599597 of de heer M. van Dijk van de gemeente Beuningen, telefoon 024-6780840

Arnhem, 18 mei 2005

Gedeputeerde Staten van Gelderland
J.J.W. Esmeijer - wvd. Commissaris van de Koningin
H.M.D. Bruijver - secretaris

provincie
GELDERLAND

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: college van Burgemeester en Wethouders van Beuningen

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland (coördinerend)

Besluit: wijziging bestemmingsplan en vergunningverlening o.a. op grond van de Ontgrondingenwet en de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C16.1, C4, C3.1, D12.1, C18.3

Activiteit: primair gaat het om een zandwinning met een omvang van circa 25 miljoen ton beton- en metselzand. Daarnaast gaat het om een natuurontwikkelingsproject in de Winssensche Waarden dat onderdeel uitmaakt van het Vogelrichtlijngebied Waal

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 18 mei 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 11 juli 2005

richtlijnen vastgesteld 20 december 2005

Bijzonderheden: in dit project gaat het in ieder geval om 3 m.e.r.-plichtige activiteiten, te weten de zandwinning, de aanleg en het gebruik van de haven en de aanleg van een baggerspecieberging. Mogelijk komen daar nog een kanaal en een aanpassing van de rivierdijk (waterkering) bij, afhankelijk van de keuzen die gemaakt zullen worden. Het MER moet deze 5 m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten allemaal met voldoende diepgang vooral overzichtelijk in beeld brengen.

BIJLAGE 3a

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats
1	14062005	G.L.J. Kroes	Winssen
2	12062005	J.F.G. Litjes	Winssen
3	12062005	Drs. M.A.P.M. Spiertz	Winssen
4	10062005	Dhr. M. Kasser	Winssen
5	13062005	A.B. van Deijzen	Winssen
6	13062005	W & A. Schaminée	Winssen
7	20050613	Drs. R. Straathof namens Werkgroep Geertjesgolf	Winssen
8	13062005	J.J.Th.A. Elbers	Winssen
9	13062005	J. Jacobs	Winssen
10	10062005	P.G. van de Geer	Winssen
11	13062005	J. Bosch	Deest
12	13062005	Dhr. M. Veens namens Winssen Ontwikkelt Zichzelf	Winssen
13	12062005	Drs. J.R.M. Spiertz-de Sonnaville	Winssen
14	14062005	Nederlandse Vakbond Varkenshouders regio Rivierengebied	Berg en Dal
15	13062005	J. Geurts, Nederlandse Vakbond Varkenshouders	Barneveld
16	13062005	E.L.M. van Ewijk	Winssen
17	13062005	F. Roelofs	Winssen
18	13062005	G.Roelofs	Winssen
19	13062005	R. Roelofs	Winssen
20	13062005	S. Roelofs	Winssen
21	13062005	Fam. Veens	Winssen
22	01062005	ZLTO Rijk van Nijmegen	
23	02062005	B. Beijer en H. Willems	Deest
24	10062005	M. Veens en familie	Winssen
25	13062005	W.A. Bijmans	Winssen
26	20050607	Stg. Rechtsbijstand namens dhr. R.J.M. Janssen	Tilburg
27	13062005	H.B.A. Aalbers	Winssen
28	16062005	Geertjesgolf B.V.	Beuningen
29	13062005	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort
30	16062005	Waterschap Rivierenland	Tiel
31	14062005	Ministerie van Verkeer en Waterstaat	Arnhem
32	23062005	Gelderse Milieufederatie	Arnhem

BIJLAGE 3b

Samenvatting inspraakreacties op de startnotitie MER voor het project Zandwinning Winssen

De ingekomen reacties zijn hieronder samengevat aan de hand van een zestal aspecten. De nummers van de inspraakreacties verwijzen naar de voorgaande lijst van reacties.

ASPECT FUNCTIES EN RUIMTEBESLAG

- 1 Geadviseerd wordt om de hoeveelheid gewonnen zand bij Uivermeertjes mee te nemen in het totaal te winnen zand in Winssen (inspraakreactie 24).
- 2 Geadviseerd wordt om ook een extra alternatief op te nemen waarbij in het westen wordt begonnen bij de Hoekgraaf en waarbij de Betenlaan als harde oostgrens voor de ontzanding wordt aangemerkt (inspraakreacties: 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25).
- 3 Geadviseerd wordt om een minimaal ruimtebeslag van de voorhaven op te nemen zo klein en ondiep mogelijk. Verdere verkleining is mogelijk indien:
 - de wachthaven bij IJzendoorn als wachthaven gebruikt kan worden; en
 - bij klasseren op de winlocatie uitgegaan wordt van
 - geen opslag van deelfracties; en
 - slechts twee beladingsplaatsen (inspraakreacties: 3, 7, 13, 23).
- 4 Verzocht wordt om het gebied tussen de Betenlaan en de Begijnenstraat twee inrichtingsalternatieven mee te nemen naast de genoemde natte natuur:
 - a herinrichting van het gebied zoals het nu is (productieweidegebied); en
 - b als optimaal weidevogelgebied (inspraakreactie: 7).
- 5 Geadviseerd wordt om voor de herinrichting van het havengebied ook een inrichtingsalternatief "droge" natuur mee te nemen (inspraakreacties: 3, 7, 13).
- 6 De startnotitie gaat uit van verschillende logistieke mogelijkheden voor winning en verwerking van het zand tot eindproduct. Een aantal van de geopperde mogelijkheden zijn strijdig met het in de Nota Ruimte genoemde uitgangspunt dat Geertjesgolf een overgangslocatie betreft voor landelijke winning. Deze alternatieven zouden moeten worden geschrapt (inspraakreactie: 28).
- 7 De zogenaamde sluisvariant is politiek en maatschappelijk ongewenst, onhaalbaar en niet realistisch en zou derhalve moeten worden geschrapt (inspraakreactie: 28).

ASPECT WOON- EN LEEFOMGEVING

- 8 De gevolgen van de aanleg van de transportzone voor fauna en woon- en leefomgeving dienen inzichtelijk gemaakt te worden (inspraakreactie: 26).
- 9 Geadviseerd wordt om een behoorlijke ontsluitingsweg aan te leggen vanaf de Maas/Waalweg voor eventueel bouwverkeer zodat deze niet over de bestaande veldwegen Koningstraat/Begijnenstraat plaatsvinden (inspraakreactie: 17, 18, 19, 20).
- 10 Geadviseerd wordt onderzoek te doen naar het verzakken van de bestaande huizen en schade aan bebouwing door onttrekken van grondwater en trillingen van hei-installaties met waardedaling van onroerend goed tot gevolg (inspraakreacties: 2, 3, 4, 7, 13, 24, 27).
- 11 Geadviseerd wordt de overlast door stof, geluidshinder, lichthinder, toename kwel en horizonvervuiling als gevolg van de zandwinning tot een minimum te beperken (inspraakreacties: 2, 4, 17, 18, 19, 20, 27).

ASPECTEN LAND- EN TUINBOUW

- 12 Geadviseerd wordt om het nadeel dat voor de varkenshouderij ontstaat door 100 ha landbouwgrond te herbestemmen, op een andere plek te compenseren (inspraakreacties: 14, 15).
- 13 Geadviseerd wordt om voor de aspecten land- en tuinbouw en bodem en water de criteria: gevolgen landbouwstructuur, opbrengstderving agrarische gronden door verandering waterpeilen, wild- en onkruidschade en mogelijkheden voor regionale waterberging, mee te nemen (inspraakreactie: 22).

ASPECT ARCHEOLOGIE

- 14 Verzocht wordt om:
 - a in het MER, gezien de gewijzigde plangrenzen, inzicht te verschaffen in de bestaande (deels onderzochte) vindplaatsen;
 - b in de uiterwaarden een Inventariserend Veld Onderzoek (IVO) uit te voeren en in de provinciale vergunningverlening voor de ontgrondingen als voorwaarde op te nemen dat archeologische onderzoeken geheel moeten zijn afgerond voordat een aanvang gemaakt kan worden met de werkzaamheden (inspraakreactie: 29).

ASPECTEN BODEM EN WATER

- 15 Verzocht wordt om rekening te houden met de verlaten effluentleiding door de uiterwaard (inspraakreactie: 30).
- 16 Verzocht wordt om voor het totale systeem (ook de zogenaamde B-watergangen) aandacht te hebben (inspraakreactie: 30).
- 17 Geadviseerd wordt het verleggen en aanpassen van bestaande watergangen en peilvakken onderdeel te laten uitmaken van het MER-onderzoek (inspraakreactie: 30).
- 18 Geadviseerd wordt het waterkerend vermogen van de winterdijk als randvoorwaarde te zien voor alle in het MER te ontwikkelen alternatieven (inspraakreactie: 30).
- 19 Geadviseerd wordt om de standzekerheid van de (primaire) waterkering in de diverse aanlegfasen aan te tonen (inspraakreactie: 30).
- 20 Geadviseerd wordt om de Watertoetsprocedure te integreren en aan te geven in welke planfase de waterbeheerders formeel om advies zal worden gevraagd (inspraakreactie: 30).
- 21 Geadviseerd wordt de uitvoering van het bodemonderzoek (in de uiterwaard) naar voren te schuiven aangezien voor een volwaardige afweging tussen de verschillende varianten de kwaliteit van de vrijkomende grondstromen en toekomstige bodem in beeld gebracht moet zijn (inspraakreactie: 31).
- 22 Verzocht wordt te onderzoeken wat de gevolgen zijn van de opslag van vervuilde grond van de uiterwaarden (inspraakreactie: 27).
- 23 Verzocht wordt om minimaal een variant met en een variant zonder isolerende voorzieningen (onder- en bovenafdichting) te beschrijven voor de berging van de sterk verontreinigde grond (inspraakreactie: 31).
- 24 Verzocht wordt om alternatieven te onderzoeken voor de omgang van de verontreinigde grond (vrijkomend bij de aanleg van de voorhaven).
Aan de volgende alternatieven wordt gedacht:
 - ? afvoer naar de Kaliwaal in Druten;
 - ? aanleg van tijdelijke depots (totdat de bergingslocatie gereed is);
 - ? een alternatieve bergingslocatie in de uiterwaarden (inspraakreactie: 31).
- 25 Verzocht wordt om het onderzoek tot aan de onderkant van de verontreinigde laag te onderzoeken (inspraakreactie: 31).

ASPECT RIVIERBEHEER EN SCHEEPVAART

- 26 Geadviseerd wordt om voor het onderdeel Rivierbeheer voor de projectactiviteiten ten behoeve van een Wbr-vergunning (waartoe onder andere een rivierkundige modelberekening nodig zal zijn) zowel de hydraulische als morfologische consequenties te bepalen (inspraakreactie: 31).
- 27 Aandachtspunt voor het onderdeel Rivierbeheer moet zijn dat de benodigde herinrichting de bevaarbaarheid van het traject niet negatief beïnvloed mag worden. De nautische consequenties dienen in beeld te worden gebracht (inspraakreactie: 31).

ASPECT TE WINNEN EN TE BERGEN HOEVEELHEDEN EN STOFFEN

- 28 Het is met name voor wat betreft de voorhaven en uiterwaard niet duidelijk hoeveel zand er waar zal worden gewonnen (inspraakreactie 32).
- 29 Het is niet duidelijk hoeveel niet vermarktbaar specie geborgen gaat worden (inspraakreactie 32).
- 30 Aan de hand van het ontwerp-streekplan wordt gesteld dat specieaanvoer van elders mogelijk zou kunnen zijn. Dit zou consequenties kunnen hebben voor de MER (inspraakreactie 32).

ASPECT PROCEDURE

- 31 Er worden bedenkingen geuit tegen de samenvoeging van SMB en MER. Naar de mening van de inspreker was het beter geweest wanneer de SMB voor deze zandwinning in het streekplan-spoor was meegenomen (inspraakreactie 32).
- 32 Een MER gekoppeld aan het besluit tot herziening van een bestemmingsplan zou de milieueffecten in beeld moeten brengen van diverse ruimtelijke inrichtingsvarianten en zich niet enkel moeten toespitsen op de interne bedrijfsprocessen tijdens de uitvoering (inspraakreactie: 28).
- 33 Nagaan of Beuningse plas in de MER betrokken zou moeten worden (inspraakreactie: 28).
- 34 De herinrichting van de Winssensche Waard vormt een afzonderlijk project. Dit onderdeel vormt enkel ballast voor het project Geertjesgolf (H1) en zou moeten worden losgekoppeld van deze MER (inspraakreactie: 28).
- 35 Na loskoppeling van de Winssensche Waard en het laten vervallen van onrealistische alternatieven zou met een actualisatie van het oude MER (1993/1995) kunnen worden volstaan (inspraakreactie: 28).

BIJLAGE 3c

Verslag hoorzitting gemeente Beuningen

Startnotitie landwinning Winssen

Datum vergadering

23 mei 2005

Aanwezig:

de heer J. Tettero, voorzitter

waterschap Rivierenland

de heer S. Fontein

de heer J. v.d. Meulen

WOZZ

de heer G. Rolf

de heer M. Veens

Werkgroep Geertjesgolf

mevrouw R. Straathof

Nederzand

de heer P. Thoenes

de heer P. van de Veen

de heer P. Willems

de heer B. Verploegen, **raadslid**

Namens de gemeente Beuningen

de heer L.M.Th. van Beuningen, **wethouder**

de heer M. van Dijk, **projectleider**

de heer H.J.B. Peereboom, **wethouder**

de heer J. van Diemen

de heer P.G.M. van Summeren

Namens de provincie Gelderland

de heer M. Bons

mevrouw M. Geurs

Namens Rijkswaterstaat

de heer T. Joosten

mevrouw S. Keijser

mevrouw S. Roubroeks

Namens Arcadis:

mevrouw S. van Haren

de heer B. Carpaij

Notulist: J.P. van den Berg

Afwezig met kennisgeving: De heer S. Pieters, secretaris MER

de heer L. van Haalen

de heer P. Hammen

de heer J. Hendriks

de heer J.W. Hendriks

de heer G.J.M. Janssen

de heer R.J.M. Janssen

de heer M. Kasser

de heer J. Kersten

de heer W. van der Putten

de heer C. Quarles van Ufford

de heer F. Roelofs

de heer A.F. Romviel

de heer E. Smith

de heer M. Spiertz

mevrouw J. Spiertz-de Sonnaville

de heer A. van Straten

de heer H. Verploegen

de heer P. Versteeg

de heer H. Voet

de heer Th. de Waal

de heer J.H. van Welie

de heer A.A. Aalbers

de heer H.B.A. Aalbers

de heer W.A. Bijmans

de heer J. Bosch

de heer Van de Dobbelsteen

Notulen

De voorzitter, de heer J. TETTERO, opent de hoorzitting en verzoekt de aanwezigen de presentielijst te tekenen met naam en adres, om het verslag te kunnen toesturen.

De voorzitter geeft een toelichting op het programma van deze avond. Voor de pauze wordt door de heer M. VAN DIJK een toelichting gegeven op de startnotitie en de voorgenomen activiteiten, waarna informatieve vragen gesteld kunnen worden.

Vervolgens geeft de heer M. BONS een toelichting op de m.e.r.-procedure, waarna informatieve vragen gesteld kunnen worden over deze toelichting. Na de pauze begint de feitelijke hoorzitting, om van de insprekers te vernemen welke alternatieven en extra milieueffecten (anders dan de genoemde) de gemeente is vergeten.

De vragen van de insprekers worden schriftelijk beantwoord.

De voorzitter is onafhankelijk en komt uit Nijmegen. Voorheen was de heer Tettero burgemeester in Millingen aan de Rijn en daarvoor wethouder in Nijmegen.

De heer M. VAN DIJK deelt mede dat de tekst van de startnotitie ook op de internetsite van de gemeente staat. In de startnotitie worden zeven varianten genoemd, om te onderzoeken in de milieueffectrapportage. Deze varianten staan ook genoemd in de nieuwsbrief.

De initiatiefnemer, het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Beuningen heeft de startnotitie, zowel bij de gemeenteraad van Beuningen als van Druten ingediend, bij Rijkswaterstaat die te zijner tijd een vergunning moet afgeven voor werkzaamheden en bij de provincie Gelderland, omdat zij een vergunning voor het ontgronden moet afgeven. Gedeputeerde Staten coördineren de procedure.

Klasseren is mogelijk op locatie of in de voorhaven. De te beoordelen varianten hebben een aantal milieueffecten onder meer op het gebied van geluid, bodem, aantasting landschap, natuur, etc. Deze staan ook genoemd in de startnotitie. De insprekers kunnen die milieuaspecten aandragen die de gemeente is vergeten.

Na de inspraakronde worden de startnotitie en de inspraakreacties voorgelegd aan de Commissie voor de Milieueffectrapportage, waarna de commissie de bevoegde gezaginstanties adviseert over de inhoud van de richtlijnen ten behoeve van het MER. Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland stellen, als coördinerend bevoegd gezag, de definitieve richtlijnen op voor de uitvoering van de m.e.r.

De heer E. SMITH informeert naar degenen die achter de tafel zitten, waarna de voorzitter deze mensen introduceert.

De heer M. van Dijk zit namens de gemeente achter de tafel, de heer M. Bons, namens de provincie, de heer L.M.Th. van Beuningen, als wethouder, evenals de heer H.J.B. Peereboom, de heer T. Joosten zit namens Rijkswaterstaat achter de tafel en mevrouw J.P. van den Berg, als notulist.

De heer E. SMITH vraagt of het mogelijk is, dat er drie sets richtlijnen worden gegeven; er zijn namelijk vier gezaginstanties en één MER-commissie.

De heer M. VAN DIJK antwoordt dat alle bevoegde gezaginstanties hun eigen richtlijnen vaststellen op basis van het advies van de MER-commissie.

Het coördinerend gezag, Gedeputeerde Staten, stellen op grond hiervan één samengesteld pakket van richtlijnen vast voor het MER.

Vervolgens geeft de heer M. BONS een toelichting op de m.e.r.-procedure.

Volgens de Wet milieubeheer, moet indien nodig het milieu in een vroeg stadium worden meegenomen in de procedure. Dit om de volgende redenen:

- 1 het milieu tijdig te laten wegen in de bestuurlijke besluitvorming;
- 2 het houdt de procedure transparant; het is voor iedereen helder wat er onderzocht is;
- 3 het is voor iedereen controleerbaar.

Volgens de Wet milieubeheer is het voorgenomen project m.e.r.-plichtig, op grond van de volgende activiteiten:

- 1 de winning van oppervlaktedelfstoffen in een winplaats die groter is dan 100 ha;
- 2 de aanleg van een haven voor binnenscheepvaart voor schepen met een laadvermogen van 1350 ton of meer;
- 3 de aanleg van een waterweg voor schepen met een laadvermogen van 1350 ton of meer;
- 4 het opvullen van de voorhaven met een inrichting die bestemd is voor het storten van meer dan 500.000 m³ specie, waarvan een deel valt in de vervuilingssklasse 3 of 4.

Voordat met de uitvoering kan worden gestart, moeten over de volgende zaken besluiten zijn genomen:

- 1 Wijziging van het bestemmingsplan
 - De gemeenteraad neemt hierover een besluit. In dit geval is de wijziging ook m.e.r.-plichtig.
- 2 Ontgrondingsvergunning
 - Hier besluiten Gedeputeerde Staten van Gelderland over.
- 3 Vergunning Wet milieubeheer
 - Hier nemen zowel Gedeputeerde Staten als de gemeenteraad een besluit over.
- 4 Vergunning Wet verontreiniging oppervlaktewateren
 - Deze vergunning is m.e.r.-plichtig en Rijkswaterstaat neemt het besluit.
- 5 Vergunning Wet beheer rijkswateren
 - Hier neemt Rijkswaterstaat een besluit over. Deze vergunning is niet m.e.r.-plichtig maar er zal in verband met de uiterwaarden wel naar gekeken worden.
- 6 Vogel- en Habitatrichtlijnen
 - Hier nemen zowel Gedeputeerde Staten als het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een besluit over. De beoordeling hiervan is, volgens de Europese richtlijnen, SMB-plichtig.
- 7 Het waterschap moet een ontheffing verlenen voor de Waterschapskeur, omdat er tevens werkzaamheden aan de dijk verricht worden (deze ontheffing is niet m.e.r.-plichtig).

Vervolgens wordt het MER toegelicht.

De startnotitie is bekendgemaakt in de Staatscourant en is nu de inspraak ingegaan. Hiervoor staat een termijn van vier weken. De MER-commissie heeft negen weken de tijd (vanaf de start van de publicatie), om aan de hand van de reacties advies uit te brengen, het coördinerend bevoegd gezag heeft dertien weken de tijd om de richtlijnen voor het MER vast te stellen.

Volgens de heer BONS gaat de gemeente ervan uit dat deze periode wordt opgerekt tot na de vakantie. De inspraaktermijn voor de burgers is wettelijk vastgelegd en is vier weken.

Vanuit de zaal wordt gereageerd op de termijn van bekendmaking van de hoorzitting en de datum waarop deze gehouden wordt; deze is vier dagen.

De heer BONS geeft toe dat de termijn kort is en betreurt dat, maar reacties kunnen tot 15 juni 2005 ook schriftelijk worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, ter attentie van de heer M. Bons, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem.

De MER-commissie brengt aan de hand van de startnotitie en de verzamelde inspraakreacties advies uit, voor de, door het bevoegd gezag, op te stellen richtlijnen. Het bevoegd gezag kan, op grond van de inspraakreacties, haar eigen afweging maken. De uiteindelijke richtlijnen kunnen hierdoor afwijken van het advies van de MER-commissie.

De vastgestelde richtlijnen zijn bepalend voor het op te stellen MER.

De m.e.r. zal uiteindelijk, net als de startnotitie nu, worden voorgelegd aan de streek en adviseurs.

De heer E. SMITH vraagt of de m.e.r.-procedure geheel voorafgaat aan de vergunningsprocedures.

De heer BONS antwoordt dat het gebruikelijk is dat vergunningsprocedures en bestemmingsplanprocedures ten dele parallel verlopen met de m.e.r. In dit geval is daar van afgezien.

De procedures verlopen volgtijdelijk.

De realisatie van de voorhaven is een m.e.r.-plichtige activiteit. Bij het graven van deze haven komt (bagger)specie vrij met een vervuilingsgraad tot klasse 4. Dit geldt niet voor andere plaatsen (binnendijks).

De milieuvergunningen worden behandeld door mevrouw M. Geurs (provincie Gelderland). De vrijkomende baggerspecie wordt juridisch gezien als een afvalstof. Ook de zandwinning binnendijks is een activiteit die door de provincie Gelderland vergund wordt. Voor de uiterwaarden is het niet duidelijk wie er gunt, de gemeente of de provincie. Dit hangt af van waar de inrichting toe behoort.

De MER-commissie beschouwt waarschijnlijk alle activiteiten apart; ook bij de herinrichting van de uiterwaarden in verband met Ruimte voor de Rivier. Voor de herinrichting is een ontgrondingsvergunning nodig. Deze wordt afgegeven door de provincie.

Naar aanleiding van een vraag met betrekking tot het handhaven van verleende vergunningen, geeft de heer BONS aan dat de provincie voor de controle van de Ontgrondingenwet twee mensen fulltime in dienst heeft.

Mevrouw J. SPIERTZ-DE SONNAVILLE informeert of de provincie inzicht heeft in scheurvorming in huizen.

De heer BONS antwoordt dat dit typisch iets is wat moet worden meegenomen in de m.e.r. Er is veel kennis over de bodem, maar misschien moet dit nog nader worden onderzocht voor de m.e.r.

Wanneer er bij de uitvoering toch scheurvorming dreigt op te treden ten gevolge van de ontgroning, wordt er uiteraard onmiddellijk gestopt met de activiteiten totdat het probleem is opgelost. Daarnaast inventariseert de gemeente de huizen in een nader te bepalen straal rond de ontgroning.

Mevrouw Spiertz-de Sonnaville wordt gevraagd haar reactie ook schriftelijk in te dienen.

De heer E. SMITH vraagt in het kader van de vergunning Wet beheer rijkswaterstaatwerken, ook voor de toekomst van de haven het inrichtingsbeeld in de vergunning vast te leggen.

De heer J. BOSCH merkt op dat een deel van de voorhaven in de gemeente Druten valt, maar van de gemeente Druten is niemand aanwezig.

Ook zijn de burgers van Druten niet uitgenodigd.

De heer VAN DIJK geeft aan dat de gemeente Druten is uitgenodigd. Verder is de uitnodiging voor de hoorzitting gepubliceerd in zowel de Koerier als in de Waalkanter.

Alleen de informatiebrochure is, in tegenstelling tot Winssen, niet in Druten huis aan huis bezorgd. *Bij een volgende brief zullen de mensen achter de dijk in Druten ook een informatiebrief ontvangen.*

Op de vraag of Druten wel gekend is in de procedure, wordt bevestigend geantwoord.

De gemeente Druten doet volledig mee in deze procedure.

De heer G. ROLF (WOZZ) informeert wat er na de hoorzitting met de reacties gebeurt. Van de hoorzitting wordt een verslag gemaakt voor de Commissie MER en het bevoegde gezag. Iedereen kan ook nog een schriftelijke reactie indienen.

De heer M. BONS geeft uitleg van afkorting: SMB:

Is de afkorting voor Strategische Milieu Beoordeling.

Het is een nieuwe Europese richtlijn die nog niet in de Nederlandse wetgeving is opgenomen. Vanaf 21 juli 2004 moet deze richtlijn echter wel in alle lidstaten worden toegepast. Het doel is het milieubelang in een vroeg stadium in de besluitvorming in beeld te brengen in de vorm van een "mini" MER.

Bij de zandwinning in Winssen loopt de SMB gelijk op met het MER.

De startnotitie ligt bij de volgende adressen ter inzage:

- Gemeentehuis Beuningen;
- Gemeentehuis Druten;
- Zorgcentrum Overmars, Leegstraat 4a te Winssen;
- Huis der Provincie, Markt 11 te Arnhem;
- Rijkswaterstaat, Directie Oost Nederland, Gildemeesterplein 1 te Arnhem.

Hoorzitting

Mevrouw R. STRAATHOF (Werkgroep Geertjesgolf) deelt mee dat zij haar reactie ook schriftelijk indient.

- Zij gaat ervan uit dat het een eerlijk proces is, maar de kanaalvariant komt iedere keer weer terug, terwijl niemand die wil. Mevrouw Straathof wil graag antwoord op de vraag of de kanaalvariant op aandringen van de provincie in de startnotitie is opgenomen.
- De gemeenteraad van Beuningen heeft een aantal (12/14) uitgangspunten geformuleerd. De gemeenteraad heeft zich tegen alternatieven die als variant genoemd zijn, uitgesproken. Hoe realistisch zijn de varianten die in de startnotitie genoemd zijn?
- Er is informeel en formeel bij de Raad van State geprotesteerd tegen de verlening van een ontgrondingsvergunning aan Uivermeertjes. Dit gebied is onderdeel van de winlocatie, zoals die in het IZP (Industrie-zandwinningsplan 1988) benoemd is. De Werkgroep Geertjesgolf wil dat de opbrengst aan industriezand uit dat gebied wordt meegeteld bij de opbrengst uit H1. Mevrouw Straathof is van mening dat dit alternatief in de startnotitie opgenomen en onderzocht moet worden.

- Wat zijn de milieueffecten van het afgraven voor het gebied Begijnenstraat-Betenlaan?
- Wat zijn de milieueffecten van het gebruik van het betreffende gebied als stortput gedurende de looptijd van het project (TOP)?
- Wat zijn de milieueffecten van het starten aan de westhoek ten opzichte van de milieueffecten van het starten aan de oostkant van de H1-locatie?

De heer G. ROLF (WOZZ) spreekt namens de leden (200) van de vereniging WOZZ.

- De heer Rolf wil alvorens op de startnotitie in te gaan, eerst iets zeggen over de organisatie van deze avond. De aankondiging van de hoorzitting stond woensdag in de Koerier en de Nieuwsbrief viel afgelopen vrijdag in de bus. Er bestaat kennelijk geen wettelijk voorschrift voor de minimale periode tussen aankondiging en hoorzitting, maar er zijn wel fatsoensnormen.
- De leden van de klankbordgroep hebben geen definitieve versie van de startnotitie ontvangen, hoewel zij daar wel om verzocht hadden. Na de laatste vergadering met de klankbordgroep is 20 tot 30% veranderd.
- Tot onze verbazing zien wij de kanaalvariant weer terug. Al jaren geleden was deze discussie afgesloten. Zowel de initiatiefnemer als de Raad van Beuningen, als de Klankbordgroep en de bewoners willen het niet. Is de kanaalvariant wel een realistisch alternatief?
- De heer Rolf stelt voor de opbrengst van de zandwinning tussen de Uivermeertjes en de gemeentegrens van Druten op te tellen bij de opbrengst van de zandwinning H1.
- Voor de inrichting van de plassen is het nodig het ophoogzand in het gebied achter te laten. Dit is onder meer een uitgangspunt geweest voor de besluiten die de gemeenteraad hierover heeft genomen. In de startnotitie wordt het achterlaten van ophoogzand echter onder voorwaarden gesteld.
- In verband met Ruimte voor de Rivier worden de Winssensche Uiterwaarden bij de zandwinning betrokken. Uit rekenmodellen van Rijkswaterstaat blijkt dat hier erg weinig valt te verdienen voor wat betreft veiligheid bij hoogwater, daar de rivier al breed is; de flessenhalzen zitten op andere plekken in de Waal. De startnotitie is daarin niet realistisch.

De heer Rolf zal dit in een schriftelijke reactie nader uitwerken.

De heer W. VAN DER PUTTEN, lid klankbordgroep heeft in de klankbordgroep eindeloos gesproken over een dik pak papier, dat niet minder kon. In de Nieuwsbrief worden zeven varianten genoemd, terwijl in de startnotitie een reeks wordt opgesomd, waaruit je zelf de varianten moet halen. De heer Van der Putten stelt voor ook in de startnotitie de varianten duidelijk te benoemen.

De heer Van der Putten zal zijn reactie ook schriftelijk indienen.

De heer E. SMITH heeft twee vragen die eigenlijk voor de pauze gesteld hadden moeten worden.

- Het is onduidelijk wie de vergunningen aanvraagt.
- Gaan de bevoegde gezagsinstanties c.q. de gemeente Beuningen de zandwinning ook Europees aanbesteden?

De heer M. VAN DIJK antwoordt dat het nog niet duidelijk is wie de vergunningen aanvraagt; er wordt gewacht op wie er een aanvraag gaat doen.

Op de tweede vraag antwoordde de heer Van Dijk dat bij de procedure van het project Grens-Maas de provincie Limburg op de vingers werd getikt omdat dit project zou moeten zijn aanbesteed. Later is de juridische procedure geseponeerd.

Wanneer er geen reacties c.q. vragen meer zijn, bedankt de VOORZITTER de aanwezigen voor hun belangstelling. De gemeente zal een aantal opmerkingen over de procedure beantwoorden. De vragen over de kanaalvariant, de MER/TOP en de Uivermeertjes worden beantwoord vanuit verschillende betrokken groeperingen.

BIJLAGE 4a GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming op grond van de nieuwe Natuurbeschermingswet¹⁰

De gebiedsbescherming zal vanaf 1 oktober 2005 primair geregeld zijn in de nieuwe Natuurbeschermingswet (Nbw). Voor projecten die gevolgen kunnen hebben voor richtlijngebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) of voor beschermde natuurmonumenten dient vanaf dan een vergunning te worden aangevraagd bij de provincie die verantwoordelijk is voor het desbetreffende natuurgebied. Beschermde natuurmonumenten zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10 Nbw, en richtlijngebieden zijn/worden aangewezen op grond van artikel 10a Nbw.

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor een beschermd natuurmonument - dit kan ook op grond van externe werking - dan dienen de aspecten zoals genoemd in artikel 16, derde lid, Nbw in de aanvraag besproken te worden:

- 1 Kan het project significante gevolgen hebben voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren of planten in dat beschermde natuurmonument? Zo ja:
- 2 Kan met zekerheid worden vastgesteld dat de handelingen voortvloeiend uit het project de natuurlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument niet aantasten?
Zo niet:
- 3 Zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang die noodzaken tot het verlenen van de vergunning?

Indien er sprake is van mogelijke gevolgen voor (een) Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied(en) - ook eventueel op grond van externe werking - dan dient de volgende informatie, op grond van artikel 19a en volgende Nbw, in het MER te worden opgenomen.

- 1 Welke instandhoudingsdoelstelling(en) geldt (gelden) voor het desbetreffende richtlijngebied? Op grond van welke natuurlijke habitats (bijlage 1 van de Habitatrichtlijn), welke beschermde soorten (bijlage 2 Habitatrichtlijn) of welke vanwege de Vogelrichtlijn beschermde soorten heeft het gebied zich gekwalificeerd als speciale beschermingszone?
- 2 Kan op grond van de m.e.r.-plichtige activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten verslechteren of kan het een verstorend effect hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen? Kan de m.e.r.-plichtige activiteit de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied aantasten?¹¹
- 3 In het MER moeten de milieugevolgen van de voorgenomen m.e.r.-plichtige activiteit voor het richtlijngebied beschreven worden gelet op de instandhoudingsdoelstelling.¹²
- 4 Kan er sprake zijn van significante gevolgen met betrekking tot de in dat richtlijngebied beschermde habitats en/of soorten ten gevolge van de voorgenomen activiteit afzonderlijk of in samenhang met andere plannen of projecten (cumulatie)? Zo ja (ook bij redelijke twijfel), dan moet er een passende beoordeling worden gemaakt.¹³
- 5 Indien er een passende beoordeling gemaakt moet worden, dan kan deze in het MER worden opgenomen.¹⁴
- 6 Men dient zich ervan te verzekeren, op grond van de passende beoordeling, dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast.¹⁵

¹⁰ Voor een korte toelichting: www.minInv.nl/natura2000. Voor de gehele tekst en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

¹¹ Artikel 19d, eerste lid, Nbw.

¹² Artikel 19e, onder a, Nbw.

¹³ Artikel 19f, eerste lid, Nbw.

¹⁴ Artikel 19f, tweede lid, Nbw.

¹⁵ Artikel 19g, eerste lid, Nbw.

- 7 Wanneer de passende beoordeling leidt tot de conclusie dat er, ondanks mitigerende maatregelen, sprake kan zijn van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied, dan dient er aan de volgende aspecten aandacht besteed te worden:
- zijn er alternatieve oplossingen (met inbegrip van mitigerende maatregelen), waardoor er geen significante gevolgen voor het beschermde gebied optreden;
 - of zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?¹⁶
 - indien het project toch in of nabij een beschermd gebied moet plaatsvinden om dwingende redenen van groot openbaar belang en mitigerende maatregelen onvoldoende oplossing zullen bieden voor de mogelijke significante gevolgen, welke compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Eisen aan compensatie op grond van richtlijngebieden

Alle hierna genoemde aspecten zijn op grond van ideeën van deskundigen tot stand gekomen. Zij komen niet rechtstreeks uit de jurisprudentie.

- 1 Geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit (kwantitatieve en kwalitatieve eisen). *Dat wil dus zeggen dat de staat van instandhouding van beschermde habitats en soorten na compensatie gelijk dient te zijn aan de situatie voor de ingreep.*
- 2 Compensatie dient nabij het getroffen gebied plaats te vinden (of binnen het ecologische netwerk van de soort) onder de voorwaarde dat er een duurzame situatie ontstaat (nabijheid-beginsel).
- 3 De algehele samenhang van Natura 2000 dient gewaarborgd te worden (instandhoudingsdoelstelling): daarom kan er nooit financieel worden gecompenseerd.
- 4 Zowel feitelijk, financieel als bestuurlijk: compensatie tijdig regelen. *Omdat gedurende de ingreep de kans op overleven vermindert, dient de compensatie voor de ingreep plaats te vinden en moet de compensatie door het te nemen besluit ook gegarandeerd worden.*

Het beginsel dat compensatie nabij het verloren gebied moet worden gerealiseerd, kan ruimer worden ingevuld. Compensatie moet daar worden gerealiseerd waar het optimaal bijdraagt aan het instandhouden van (een) populatie(s). Het merendeel van de populaties van diersoorten in Nederland leeft in een netwerk van grotere en kleinere gebieden die met elkaar zijn verbonden in een zogenaamde netwerkpopulatie. Dit betekent dat uitbreiding van een klein gebied of verbetering van de ecologische verbindingen tussen de gebieden wel eens meer kan bijdragen aan het doel van compensatie dan uitbreiding van een groter gebied. In het MER kunnen dus meer locatiealternatieven voor compensatie in beschouwing worden genomen.

Aanvullende informatie voor een passende beoordeling op grond van de Vogelrichtlijn (VR)

Algemeen

De aangewezen VR-gebieden en aanwijzingsbesluiten zijn te vinden op de website van het Ministerie van LNV: www.minlnv.nl/thema/groen/natuur. De kaarten (bijlage 2) geven een landelijk overzicht maar zijn niet bruikbaar voor de precieze begrenzing. Deze is wel digitaal beschikbaar (shape-files) bij het Expertisecentrum LNV (0318-822500). VR-gebieden zijn aangewezen op grond van twee hoofdgroepen. *Broedvogels*: het landelijk belang voor soorten die genoemd zijn in Bijlage I van de Vogelrichtlijn (vijf beste broedgebieden gerangschikt naar procentueel aandeel in de landelijke populatiegrootte). *Watervogels*: trekkende watervogels wanneer zich ten minste 1% van de biogeografische populatie in een gebied ophoudt. Artikel 4, lid 4, verplicht tot het nemen van passende maatregelen ter voorkoming van verslechtering van de leefgebieden van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen, de "kwalificerende soorten"¹⁷.

¹⁶ Dwingende reden van groot openbaar belang (artikel 6 van de Habitatrichtlijn) met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (zie artikel 19g, tweede lid, Nbw). Maar in geval van prioritair habitats of prioritair soorten zijn de argumenten beperkt tot die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid, of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang (zie artikel 19g, derde lid, Nbw).

¹⁷ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

Per VR-gebied zijn voor de vaststelling van de begrenzing daarnaast ook gegevens van "begrenzingssoorten" meegewogen¹⁸, die waarschijnlijk onder hetzelfde beschermingsregime vallen.

Milieugevolgen

Voor elke kwalificerende soort en begrenzingssoort moet worden aangegeven:

- verandering in het aantal paren en/of individuen;
- verandering in het oppervlakte leefgebied, wanneer relevant aangeven per functie (broeden, foerageren, slapen);
- in hoeverre sprake is van *significante gevolgen* tijdens en na de ingreep.

Let op de kwalificerende soorten zijn niet altijd doelsoorten! Maar dienen dus wel in de effectbeschrijving te worden opgenomen.

Het wel of niet optreden van significante gevolgen is dé cruciale discussie bij de beoordeling van milieugevolgen in of nabij VR-gebieden. Dit zijn de effecten die de instandhoudingsdoelstelling aantasten van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen. Het vaststellen en beoordelen daarvan vergt veel kennis van de ecologie van de betreffende soort(en).

De volgende toetsonderwerpen bieden daarbij houvast¹⁹:

- habitatkeus van de betreffende soort(en);
- functie van het gebied voor de betreffende soort(en);
- verstoring- en vluchtafstanden;
- aantallen en zo nauwkeurig mogelijke verspreiding (bijv. broed- en slaapplaatsen);
- wijze van verstoring (bijv. lichthinder op nachttactieve watervogels, grondwateronttrekking op moerasvogels);
- relatie met andere initiatieven die effect hebben op het gebied (cumulatie).

Om concreet met het begrip significantie te kunnen werken kan, in afwachting van een verdere juridische invulling, de eventuele vermindering van aantal vogels worden weergegeven door bijvoorbeeld een 5-procents-grens; een lagere grens is in de praktijk vaak niet werkbaar. Een afname van het gemiddeld seizoensmaximum van bijvoorbeeld de kleine zwaan ter plekke van >5% van de lokale populatie zou dan kunnen worden beschouwd als significant. Deze benadering is echter onderwerp van discussie. Het is mogelijk dat de verschillende fasen van een plan moeten worden getoetst als de aard van de ingreep een verschillend effect kan hebben.

Elke ingreep dient in combinatie met andere activiteiten (cumulatie) te worden getoetst. Dat geldt ook voor kleine projecten die op zichzelf niet tot significante gevolgen leiden maar door cumulatie wel in significante gevolgen kunnen resulteren. De initiatiefnemer dient, wanneer verschillende concrete plannen in/langs een VR-gebied spelen, aan te tonen dat ook door cumulatie er geen significante gevolgen aan de orde zijn.

Gebiedsbescherming volgens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en de Nota Ruimte (binnenkort vastgesteld rijksbeleid)

Indien de EHS wordt beïnvloed door de voorgenomen activiteit of de alternatieven, zal duidelijk moeten worden of er sprake is van bruto of netto EHS. Bruto EHS is nog niet begrensd en netto EHS is al wel begrensd. De provincie is verantwoordelijk voor de begrenzing. Op dat moment is er sprake van een PEHS. Op 1 januari 2003 was 10% van de totale Nederlandse EHS nog bruto-EHS.

Voor wat betreft het SGR en de daaruit voortvloeiende EHS is het Rijk daaraan gebonden. Indien er sprake is van een PEHS, dan moet er altijd gevraagd worden naar de verplichtingen die daaruit voortvloeien en wie zich daaraan moeten houden (alleen de provincie of alle lagere overheden).

¹⁸ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

¹⁹ Aangevuld naar "Wie is er bang voor de Korenwolf? Bestuurlijk juridische Kaderreeks 2003, uitgave Rijkswaterstaat

Richtlijn op grond van netto EHS

- 1 Welke belangrijke gevolgen kunnen er optreden voor de te behouden kenmerken en waarden binnen en in de nabijheid van dit gebied?²⁰
- 2 Zijn er reële alternatieven?
- 3 Is er sprake van redenen van groot openbaar belang²¹ die deze aantasting rechtvaardigt?
- 4 Indien dat het geval is, welke compensatie wordt dan geboden voor het verloren gaan van de wezenlijke kenmerken en waarden?
- 5 In het SGR worden richtlijnen gegeven voor compensatie (zie hierna).

Richtlijn op grond van bruto EHS (niet begreend)

Is er sprake van onomkeerbare effecten waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden van deze nieuwe natuurgebieden wezenlijk worden aangetast?

Eisen aan compensatie op grond van het SGR

- 1 In beginsel geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit.
- 2 Compensatie nabij het gebied, onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat.
- 3 Indien fysieke compensatie onmogelijk is, dan compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden.
- 4 Indien fysieke compensatie of compensatie door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden door overmacht onmogelijk is, wordt financiële compensatie geboden die ten goede komt aan natuur. Onder overmacht wordt ook verstaan de dreiging van ernstige vertraging van de procedure.
- 5 Het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop helderheid wordt gegeven over aard, wijze en tijdstip van compensatie.
- 6 Het tijdstip van daadwerkelijke compensatie is gerelateerd aan het tijdstip van ingreep.
- 7 Een indicatie wanneer de compensatie geregeld is.

Het beginsel dat compensatie nabij het verloren gebied moet worden gerealiseerd, kan ruimer worden ingevuld. Compensatie moet daar worden gerealiseerd waar het optimaal bijdraagt aan het instandhouden van (een) populatie(s). Het merendeel van de populaties van diersoorten in Nederland leeft in een netwerk van grotere en kleinere gebieden die met elkaar zijn verbonden in een zogenaamde netwerkpopulatie. Dit betekent dat uitbreiding van een klein gebied of verbetering van de ecologische verbindingen tussen de gebieden wel eens meer kan bijdragen aan het doel van compensatie dan uitbreiding van een groter gebied. In het MER kunnen dus meer locatiealternatieven voor compensatie in beschouwing worden genomen.

Aspecten die aan bod moeten komen bij Natuurontwikkeling waaronder ecologische verbindingzones (evz's) bijvoorbeeld voor compensatie

In geval van te ontwikkelen evz dient in het MER beschreven te worden:

- 1 type (droog/nat), doel en functie van de evz (onder andere lokaal/regionaal belang), verbinding van welke gebieden en beschrijving van de bestaande natuurdoeltypen in de te verbinden gebieden;
- 2 welke doelsoorten en de ecologische eisen van deze soorten aan de evz;
- 3 lengte, breedte, configuratie van lijnvormige en vlakvormige elementen (steunpunten);
- 4 knelpunten (barrières) en mitigerende maatregelen om deze op te heffen.

²⁰ Wezenlijke kenmerken en waarden moeten per gebied worden gespecificeerd. Daarbij kan het gaan om: bodemopbouw, -structuur en reliëf; de waterhuishouding; natuurlijke processen; de kwaliteit van bodem, water en lucht; sedimentatie en -erosieprocessen; rust, stilte en openheid; de landschapsstructuur en; gebiedsspecifieke plant- en diersoorten.

²¹ Redenen van groot openbaar belang. Op basis van een afweging tussen het te beschermen belang en het met het plan of project gemoeide belang, wordt al dan niet toestemming verleend. Wordt een plan of project na afweging van belangen toch toegestaan dan moet, voordat het plan of project wordt uitgevoerd, een besluit worden genomen over compenserende maatregelen.

In geval van de mogelijke aanleg van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) dient in het MER beschreven te worden:

- 1 locatie, omvang en ligging ten opzichte van, en verbinding met omliggende natuurgebieden;
- 2 te realiseren natuurdoeltype(n);
- 3 randvoorwaarden voor de realisering van deze natuurdoeltypen zoals benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001);
- 4 beoogde functie van het nieuwe natuurgebied voor het voortbestaan van doelsoorten in aangrenzende natuurgebieden;
- 5 kans op realisatie (middelen en mogelijkheid tot verwerving).

Zo gauw de Nota Ruimte in werking is getreden, zal ook op grond van het rijks RO-beleid doorwerking plaatsvinden van de EHS en de daaruit voortvloeiende verplichtingen. De verplichtingen die voortvloeien uit het SGR en de Nota Ruimte zijn minder hard, dan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de gebiedsbescherming zoals vastgelegd in de nieuwe Natuurbeschermingswet.

BIJLAGE 4b SOORTENBESCHERMING

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In het MER moeten de in het studiegebied voorkomende doelsoorten²² worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. In sommige situaties kan worden volstaan met een gemotiveerde selectie van de voorkomende doelsoorten. Prioritaire²³ en kwalificerende soorten²⁴ moeten deel uitmaken van deze selectie.

Informatie over de doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort:

- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving). *Deze informatie is nodig om indien mogelijk de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen;*
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijsten. *Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen (voor een populatie) te kunnen bepalen;*
- voor dieren het voorkomen van het aantal individuen/paren per ecologisch netwerk, verdeeld over de deelgebieden. Indien onbekend: de oppervlakte van de leefgebieden van een netwerk;
- voor planten de oppervlakte van de standplaats.

Informatie over de (meta)populatie²⁵ van de doelsoort (alleen voor die doelsoorten waarover wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn):

- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland;
- mate waarin deze metapopulatie of het leefgebied duurzaam is, dan wel duurzame condities biedt;
- grootte, verspreiding en dichtheid van de (meta)populatie in het studiegebied of oppervlakte van het leefgebied van de (meta)populatie dat tot een ecologisch netwerk kan worden gerekend.

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan voor dieren gebruik worden gemaakt van de verandering van het aantal individuen/paren of de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend). Voor planten kan de verandering in standplaatsoppervlakte worden gebruikt.

Milieugevolgen

Voor elke (geselecteerde) doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort moet worden aangegeven:

voor dieren:

- verandering van het aantal individuen/paren;
- verandering van de omvang van het leefgebied; wanneer relevant per functie aangeven in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen; houd rekening met het optreden van cumulatieve²⁶.

²² In het Handboek Natuurdoeltypen; bijlage 3 (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

²³ Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van bepaalde natuurlijke habitats en soorten. Een deel hiervan is aangeduid als prioritaire habitat of soort omdat de EU voor de instandhouding hiervan een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Deze prioritaire typen natuurlijke habitats en soorten zijn respectievelijk in bijlage I en II van de Habitatrichtlijn met een sterretje (*) gemerkt. Bij mogelijke aantasting hiervan dient ontheffing te worden aangevraagd bij de Europese Commissie. Alle prioritaire soorten zijn ook doelsoort. Voor hele tekst van de Habitatrichtlijn en bijlagen zie:

www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

²⁴ Kwalificerende soorten en prioritaire soorten alleen in het geval van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden.

²⁵ Een soort bestaat uit een groot aantal individuen die in het algemeen samenleven in een metapopulatie. Een metapopulatie bestaat uit een aantal deelpopulaties die onderling met elkaar zijn verbonden waardoor uitwisseling mogelijk is. Deze metapopulatie leeft in Nederland in het algemeen in een ecologisch netwerk van grotere en kleinere gebieden die onderling met elkaar zijn verbonden.

²⁶ Cumulatie: elke ingreep in een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied dient in combinatie met andere activiteiten te worden getoetst. Indien hiervan sprake kan zijn, dient de initiatiefnemer aan te tonen dat er ook door cumulatieve geen significante gevolgen zullen optreden.

voor planten:

- verandering van de grootte van het verspreidingsgebied. Deze wordt bepaald door de abiotische omstandigheden die door het voornemen gewijzigd kunnen worden. Inzicht in de verandering van de abiotische omstandigheden dient als eerste gegeven te worden;
- in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen.

Voor de doelsoorten (dieren)/kwalificerende soort/prioritaire soort waarover wetenschappelijke informatie op populatieniveau beschikbaar is, moet het volgende worden aangegeven.

Indien de gevraagde informatie onder optie 1 ontbreekt dan kan optie 2 worden toegepast:

Optie 1, de kans op het verdwijnen of uitsterven van een (meta)populatie in het studiegebied. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld. Indien die kans zeer groot is, zal ook voor de populatie(s) waarmee uitwisseling plaatsvindt een inschatting moeten worden gemaakt van deze kans. Indien er een kans bestaat op verdwijnen of uitsterven moet worden aangegeven wat dit betekent voor het behoud van de soort in Nederland.

Optie 2, de mate van aantasting van de oppervlakte van het ecologisch netwerk, en een inschatting van de gevolgen hiervan voor het voortbestaan van duurzame condities van het ecologisch netwerk van de populatie.

Daarnaast is het te overwegen - maar dit is niet verplicht - om alle informatie die nodig is voor een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet, ook op te nemen in het MER en de aangeleverde informatie op correctheid te laten beoordelen door de commissie.

Indien ontheffing moet worden aangevraagd en er is besloten dat dit onderdeel van het MER wordt dan geldt het volgende: iedere in het plangebied voorkomende beschermde soort moet worden genoemd en per soort moet worden aangegeven wat de gevolgen zullen zijn. In geval van een ontheffingsaanvraag kan er dus niet met doelsoorten of een selectie hiervan worden gewerkt. De gevraagde informatie bestaat uit:

- 1 Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Flora- en faunawet komen in en nabij het plangebied voor?
- 2 Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet betreffende planten en/of dieren?
- 3 Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
- 4 Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet vereist?
- 5 Ontheffing kan worden verleend, indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief); en
 - sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten; en
 - geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.